

Pleidooi voor zelfreflectie strafadvocaten valt niet goed

Niet alleen het OM maar ook de strafadvocatuur zou de werkwijze in zaken als de Schiedammer Parkmoord en Lucia de B. moeten evalueren. Dit stelde mr. Harm Brouwer, voorzitter van het College van procureurs-generaal, op het Jaarcongres in Den Bosch. Advocaten vragen zich af hoe hij erbij komt dat de advocatuur daar tekort is geschoten. 'En als je kritische vragen blijft stellen, dan word je als agressief gezien.'

.....
Patrick Pouw
journalist
.....

Harm Brouwer wilde niet publiekelijk het werk van de advocaten 'fileren' of ze 'aan de schandpaal nagelen', maar suggereerde dat ook de balie van zelfreflectie kan leren, ten behoeve van een 'goede rechtsbedeling'. Hij noemt het 'verwonderlijk' dat 'een beroepsgroep die zó met de kwaliteit van het eigen werk bezig is, op dit punt geen actie onderneemt.'

Maar volgens mr. Jacq Taekema, vanaf het begin de raadsman van Cees B. in de Schiedammer Parkmoord-

Schiedammer Parkmoord-advocaat Jacq Taekema

zaak, heeft Brouwer zijn feiten niet op orde. Zijn functioneren in die zaak is namelijk wel degelijk geëvalueerd. Door meerdere partijen zelfs.

Taekema: 'Ruim voordat het OM bereid was een onderzoek te gelasten naar het eigen functioneren, heeft de verdediging al meegewerkt aan een wetenschappelijke evaluatie van de Schiedammer zaak door rechtspsycholoog Van Koppen. In die studie was er geen kritiek op het functioneren van mij en mijn collega Spong. Nadat het ook voor het OM duidelijk was dat de verkeerde verdachte veroordeeld was, ben ik nog eens beoordeeld in het rapport van mr. Posthumus. Hij noemde mij te assertief en te agressief – iets wat ik altijd maar als een groot compliment heb beschouwd. Ten slotte ben ik ook in ruime mate door de pers en het publiek beoordeeld. Peter R. de Vries en een televisieprogramma als NOVA hebben

gedurende de strafzaak heel kritisch meegekeken.'

Taekema begrijpt dan ook niet waarom Brouwer juist de Schiedammer Parkmoord aanhaalt in zijn pleidooi voor zelfreflectie onder strafrechtadvocaten. 'Het probleem in die zaak was nu juist dat de rechters en het OM dachten klaar te zijn met een bekende verdachte. De alomheersende gedachte was: 'Die jongen heeft toch bekend? Wat wil die advocaat dan nog? Advocaten hebben het dossier niet samengesteld. Als daar bepaalde zaken niet in zitten, dan wordt het heel moeilijk om er vragen over te stellen. De advocaat wordt in zware zaken veelal, ook in de Schiedammer zaak, door het opleggen van zogenaamde beperkingen gedwongen tot het passief afwachten van de uitkomsten van het politieonderzoek. En als je kritische vragen blijft stellen, dan word je dus als agressief gezien.'

Macht tegenover individuele zaken

Toch vindt Taekema het pleidooi van Brouwer voor strafzaken 'in het algemeen' interessant. 'Het is nooit slecht om te bekijken hoe serieus strafrechtadvocaten met hun werk bezig zijn. Het is ook interessant om te kijken of strafrechtadvocaten in belangrijke zaken opgewassen zijn tegen het Openbaar Ministerie. Maar dé strafrechtadvocatuur is, anders dan hét OM, geen hiërarchische organisatie. Het OM is een organisatie die met macht is bekleed. Daar moeten ze verantwoord mee omgaan. Wij als strafrechtadvocaten hebben een andere rol: wij moeten vooral kritisch zijn. Het gaat ook om persoonlijke keuzes die je maakt in overleg met je cliënt: iets wel of niet vragen, ergens nog wel of niet naar laten kijken, een verzoek wel of niet indienen.'

Column

Harry Veenendaal

$$\sigma_X = \mu_X \sqrt{\exp(\sigma_Y^2) - 1}$$

Had u hem herkend: de formule voor de lognormale verdeling van een stochastische standaarddeviatie? Waarschijnlijk niet, want over het algemeen genomen zijn wiskundige vraagstukken een *blind spot* bij advocaten. Jammer. Daardoor blijven cliënten verstoken van interessante verweermiddelen die mogelijk cruciaal zijn bij de verdediging. Iemand met boze gedachten zou zelfs kunnen denken dat een advocaat zijn cliënt in dat geval dupeert.

Een voorbeeld: op 12 augustus 2008 werd de handel in het aandeel Van der Moolen door Euronext op last van de AFM stilgelegd. Later die middag werd de handel hervat en in het persbericht werd geen reden voor de stillegging gegeven. Kennelijk niets aan de hand. Gevolg was wel dat het aandeel Van der Moolen tijdelijk daalde, waardoor het handelshuis financiële verliezen leed.

Is verhaal mogelijk? Dat dient bekeken te worden aan de hand van de werkwijze van de tandem Euronext/AFM. De AFM is bevoegd de handel in een aandeel stil te leggen zodra de indruk bestaat dat sprake is van handel met voorkennis. Maar hoe stelt Euronext/AFM zoiets vast? Euronext maakt daarvoor gebruik van ingewikkelde software die met de statistische methode van *datamining* zoekt naar 'verdachte' verbanden in de tienduizenden willekeurige transacties die dagelijks op de beurs plaatsvinden.

Hoe werkt dat? Neem een database en voeg daar een willekeurige hoeveelheid informatie aan toe. Bijvoorbeeld gegevens over ooievaars in Nederland in een bepaalde periode. Voeg daaraan de gegevens over kindergeboorte in Nederland in diezelfde periode toe. Ongetwijfeld kan een statistisch verband worden geconstateerd tussen de toename van het aantal ooievaars en een stijging van het aantal baby's. Hier is sprake van een verband; natuurlijk niet van een causaal verband.

In beginsel is het verband dat de Euronext/AFM met *datamining* constateert tussen een of meerdere 'verdachte' transacties niet verschillend van het verband tussen ooievaars en baby's. Nietszeggend. Het gaat om de interpretatie van die verbanden. En deze is niet alleen ingewikkeld, maar ook tijdrovend. Het is daarom praktisch uitgesloten dat Euronext/AFM in een paar minuten een causaal band kan vaststellen op grond waarvan de handel in een aandeel wordt stilgelegd. Interessant verweer voor de verdediging.

Het is nuttig om bij de Permanente opleiding voor advocaten een cursus toegepaste wiskunde te introduceren met als doel de *mathematical awareness* van advocaten te verhogen. Dit houdt niet in dat de advocaat zelfstandig in staat moet zijn een lognormale stochastische standaarddeviatie te berekenen. Integendeel. Maar het leren herkennen van kwantitatieve problemen zou een absolute winst zijn. Niet in de laatste plaats voor de cliënt.

Juist dat aspect van het werk van strafrechtadvocaten maakt het lastig individuele zaken te evalueren, zegt ook mr. Annelies Röttgering, bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Strafrecht Advocaten (NVSA). 'Het OM en de politie zijn hiërarchische organisaties. Advocaten zijn allemaal zelfstandig ondernemers. Het zijn geen vergelijkbare grootheden. Natuurlijk hebben de Staat en de Orde een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de advocatuur. Dat betekent dat in geval van aantoonbaar tekortschieten de zaak kan worden voorgelegd aan een tuchtcollege.'

Volgens Röttgering zijn er geen signalen dat de strafrechtadvocatuur onder de maat presteert. 'Dat zegt Brouwer zelf ook. Evaluaties zoals Brouwer ze kennelijk

voor ogen heeft, vergen een enorme investering in tijd en geld. Ik denk niet dat de strafrechtadvocatuur daar in zijn geheel veel mee wint. Het beoordelen van individuele prestaties zal niet snel tot algemeen toepasbare regels leiden. De advocatuur kent nu eenmaal geen richtlijnen zoals die voor politie en OM gelden. Bovendien vind ik het voorbeeld dat Brouwer aanhaalt nogal vreemd: in de Schiedammer Parkmoordzaak was het belangrijkste probleem dat informatie door het OM niet volledig werd verstrekt. De raadsman had zich in die zaak voor zover ik weet juist zeer actief opgesteld. Dit alles laat onverlet dat de kwaliteit van de rechtsbijstand in strafzaken van groot belang is en op alle mogelijke manieren moet worden bevorderd.'

van de lokale deken op korte termijn worden ingezet om de derdengeldenrekening te onderzoeken van kantoren waar twijfel is gerezen. Het initiatief is een uitwerking van art. 6 Boekhoudverordening en dient ter ondersteuning van de lokale dekens met mankracht en expertise, die daar om hebben gevraagd. De teams zullen onder de regie van de plaatselijke deken te werk gaan, en aan hem rapport uitbrengen.

AR-lid Herbert Cotterell: 'Derdengeldenrekeningen zitten vaak ingewikkeld in elkaar. Een accountant heeft verstand van cijfers, maar weet niet hoe een advocaat zijn dossier opbouwt. Andersom heeft een advocaat soms niet genoeg cijfermatig inzicht om de rekening te beoordelen. De teamleden vullen elkaar aan.'

Verscherpt toezicht derdengelden

Tatiana Scheltema

De Orde wil het toezicht op derdengeldenrekeningen verscherpen, aldus deken Willem Bekkers op het Jaarcongres, 19 september in Den Bosch. Daartoe wordt een pool gevormd van oud-dekens, -advocaten en -accountants: experts op wie de lokale dekens desgevraagd een beroep kunnen doen.

De teams – de landelijke pers sprak van 'vliegende brigades' – zullen op verzoek